

ОСНОВИ РОЗВИТКУ ТУРИСТИЧНО-РЕКРЕАЦІЙНОГО ПОТЕНЦІАЛУ РЕГІОНІВ

О.І. Дребот

доктор економічних наук, професор, академік НААН
Інститут агроєкології і природокористування НААН (м. Київ, Україна)
e-mail: drebot_oksana@ukr.net
ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-2681-1074>

К.О. Бабікова

кандидат сільськогосподарських наук
Інститут агроєкології і природокористування НААН (м. Київ, Україна)
e-mail: babikova.kateryna@gmail.com;
ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-9726-0671>

Г.Б. Олійник

аспірант
Інститут агроєкології і природокористування НААН (м. Київ, Україна)
e-mail: oliinykgalinal8@gmail.com;
ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-4582-0091>

У статті розглянуто основні аспекти розвитку сфери рекреаційного туризму в контексті євроінтеграції. Дослідження показало, що формування конкурентоспроможного на міжнародному ринку за рахунок раціонального використання природного та культурно-історичного потенціалу та реконструкції наявної матеріально-технічної бази рекреаційно-туристичної інфраструктури, забезпечення на цій основі реалізації еколого-економічних та соціальних інтересів в галузі охорони навколишнього природного середовища, в тому числі при збереженні екологічної збалансованості та раціональності використання природних ресурсів. Доведено, що використання та реалізація вище перелічених завдань регіональної політики розвитку збалансованості еколого-економічних аспектів рекреаційного туризму в контексті євроінтеграції, які комплексно будуть поєднані еколого-економічна доцільність та соціальна ефективність та має стати якісним регулюючим економічним механізмом і їх функціонування. Це забезпечить підвищення рівня збалансованості еколого-економічного регіону, сприятиме раціональному використанню рекреаційно-туристичних ресурсів.

Ключові слова: рекреаційно-туристична галузь, сталий рекреаційний туризм, збалансований розвиток, рекреаційно-туристичні ресурси, стратегії сталого розвитку.

ВСТУП

Для Української держави розвиток туристичного рекреаційного регіону вважається одним із пріоритетних. Національна політика спрямована на перетворення рекреаційного туризму у високопродуктивну галузь, з одночасним раціональним використанням природних ресурсів та захистом довкілля. Вплив туризму та рекреації на навколишнє середовище регулюється багатьма нормативно-правовими актами, які оновлюють екологічну безпеку в цій галузі, але не завжди ефективно забезпечує охорону та контроль використання рекреаційно-туристичних ресурсів.

Регіони України мають багаті природно-рекреаційні ресурси й історико-культурні цінності, які поки що не використовуються

ефективним чином для розвитку рекреаційно-туристичної сфери. Проте за останні роки активізувалися чинники, що сприятимуть прогресивному розвитку цієї сфери і в нашій країні [1]:

- демократизація та відкритість українського суспільства, процеси міжнародної інтеграції поступово ведуть до поширення в нашій країні цінностей розвинутих країн, орієнтованих на всебічний людський розвиток, важливими напрямками якого є зміцнення здоров'я та розширення світогляду, а це сприяє зростанню попиту на туристично-рекреаційні послуги;

- розвиток міждержавної міграції, міжнародних зв'язків і культурних обмінів між країнами призводить до розширення й активізації

міжособистісних зв'язків; економічне зростання і поступове підвищення рівня життя населення ведуть до розширення обсягів ділових поїздок і можливостей поїздок із пізнавальними та оздоровчими цілями;

- удосконалення усіх видів транспорту, спрощення візових та митних процедур, розвиток сфери послуг роблять туризм дедалі доступнішим для населення;

- демократизація в сфері праці розширює можливості працівників самим планувати свої відпустки тощо.

В Україні формування ефективного механізму територіального розвитку залежить від успішного проведення реформи адміністративно-територіального устрою, визначення самодостатніх регіонів по типу європейської регіоналізації, і як наслідок, організаційне та фінансово-економічне забезпечення самодостатності розвитку регіонів та спеціальних територій. Ослаблення надмірної опіки за регіонами та зосередження держави на стратегічних напрямках регіональної економіки й політики сприятиме об'єктивному посиленню значення територіального рівня управління. Його переваги полягають у можливості власних громадських інститутів оптимізувати цілі та перспективи розвитку регіонів, завдяки більш простим та менш витратним способам, що спираються на високій ступінь економічної, соціально-політичної, культурної однорідності територій [2].

АНАЛІЗ ОСТАННІХ ДОСЛІДЖЕНЬ І ПУБЛІКАЦІЙ

Вагомий внесок у дослідження з питань щодо вивчення проблематики розвитку рекреаційно-туристичної сфери в регіонах України зробили багато вітчизняних вчених: З.В. Герасимчук, П.В. Гудзь, О.І. Гулич, Ф.Ф. Мазур, І.Я. Антоненко, Л.М. Черчик та ін. На сьогодні питання розвитку сфери рекреації та туризму являється дискусійним аспектом і потребує детального вивчення та запровадження перспективних напрямів розвитку туристичного рекреаційного регіону. Адже сьогодні в Україні досі не вирішеним залишається цілий спектр питань щодо збалансованості еколого-економічного розвитку рекреаційно-туристичної діяльності.

МАТЕРІАЛИ ТА МЕТОДИ ДОСЛІДЖЕНЬ

Методологічну основу складають підходи та теорії функціонування рекреаційного туризму вітчизняних та зарубіжних вчених. Дослідження проводилося з використанням ряду методів: аналіз, синтез, логічне узагальнення,

систематизація, порівняння на базі інформації отриманої з літературних та інтернет джерел. Дані методи дали змогу визначити складові інтегрованих механізмів функціонування рекреаційного туризму в контексті євроінтеграції.

РЕЗУЛЬТАТИ ТА ЇХ ОБГОВОРЕННЯ

В процесі структурної перебудови економіки України важливим є аналіз взаємодії центральних та місцевих органів державної виконавчої влади щодо організаційного забезпечення управління процесами розвитку рекреаційно-туристичної галузі в країні та її регіонах. Для України, на сучасному етапі ринкових перетворень, необхідність формування конструктивної рекреаційно-туристичної політики набуває дедалі більшої актуальності. В залежності від рівня, на якому вона визначається і реалізується, доцільно виділяти: державну, регіональну політику і політику окремих підприємств рекреаційно-туристичного комплексу. Постає доцільність моделювання туристичної політики на засадах стратегічного планування, що відображається комплексним документом, який включає аналітичну і прогнозу інформацію, систему заходів і проєктів, передбачених для виконання державними органами, іншими зацікавленими структурами-учасниками ринку рекреаційно-туристичних послуг. Державна політика щодо розвитку галузі передбачає: створення конкурентоспроможного рекреаційно-туристичного регіону, який всесторонньо задовольнятиме потреби вітчизняних і закордонних споживачів туристичного продукту, сприятиме розвитку економіки країни шляхом збільшення робочих місць, бюджетних і валютних надходжень, збереження культурної і природної спадщини [3].

За юридичною силою нормативно-правових актів законодавство, що регулює туризм, є вертикальною ієрархічною системою, структура якої зумовлена структурою органів державної влади, що мають нормотворчі повноваження з регулювання питань у сфері туризму. На підставі тривіневого підходу, що застосовується наукою, виділяються три рівні конституційно-правового регулювання туризму залежно від юридичної сили нормативно-правових актів: конституційні, законодавчі та підзаконні. Крім того, за предметом регулювання нормативно-правові акти України у сфері туризму поділяються на загальні та спеціальні: загальні акти характеризуються тим, що предмет їх регулювання досить широкий та охоплює як туристичні, такі і інші суспільні відносини; спеціальні — це акти, що цілком присвячені

питанням туризму. За характером правового регулювання вони поділяються на матеріальні та процесуальні. Нормативно-правові акти України у сфері туризму матеріального характеру — це акти, що містять матеріальні норми права: встановлюють права та обов'язки, а також відповідальність учасників відповідних відносин. Джерела системи законодавства України про туризм процесуального характеру регулюють процесуальні відносини у сфері туризму: надання дозволів на право здійснення туристичного супроводу, ліцензування діяльності у сфері туризму, сертифікацію послуг, порядок в'їзду та виїзду громадян України, іноземних громадян та осіб без громадянства з метою туризму захист прав і свобод людини та громадянина у сфері туризму тощо [4; 5].

Основними нормативно-правовими актами, що регулюють функціонування туристично-рекреаційного регіону в Україні, є закони «Про охорону навколишнього природного середовища України», «Про туризм», «Про курорти». На їх виконання розроблено, затверджено, приведено у відповідність більшість чинних підзаконних нормативно-правових актів у цій сфері. Відповідно до закону України «Про охорону навколишнього природного середовища України» (1991 р.) екологічна безпека — це стан навколишнього природного середовища, який надає можливість попередити погіршення екологічної ситуації та виникнення небезпеки для здоров'я людей. Нормативний документ встановлює режим особливої охорони курортних, лікувально-оздоровчих, рекреаційних ресурсів, територій та об'єктів природно-заповідного фонду з огляду на їхню значну екологічну цінність та унікальність; визначає курортні, лікувально-оздоровчі й рекреаційні зони, регламентує порядок їх оголошення, використання та захисту. Закон України «Про туризм» (1995 р.) визначає загальні правові, організаційні та соціально-економічні засади реалізації державної політики у сфері туризму; однією з основних цілей державного регулювання сферою проголошує збереження цілісності туристичних ресурсів України, їхнє раціональне використання й охорону довікля. Охорона туристичних ресурсів, встановлення гранично допустимих навантажень на довкілля, гарантування безпеки об'єктів туристичних відвідувань з урахуванням ризику виникнення природних і техногенних катастроф та інших надзвичайних ситуацій визначені обов'язком органів державної влади та місцевого самоврядування. Реалізації затверджених Законом механізмів гарантування екологічної безпеки туристичної діяльності перешкоджає відсутність належного обсягу державних, регіональних, місцевих, цільових програм розвитку сфери.

Закон України «Про курорти» (2000 р.) визначає правові, організаційні, економічні та соціальні засади розвитку курортів в Україні, регламентує порядок їх створення та експлуатації, спрямований на забезпечення використання задля лікування й оздоровлення людей природних лікувальних ресурсів, природних територій курортів та їх охорони. З метою збереження природних властивостей лікувальних ресурсів, запобігання їх забрудненню, пошкодженню та передчасному виснаженню в межах курорту встановлюється округ санітарної охорони, а навколо територій курортів — зони санітарної охорони (зона суворого режиму, зона обмежень, зона спостережень) [6].

Україна багата на природні ресурси, які можуть бути використанні для оздоровлення, відпочинку та лікування людей. До них відносяться землі рекреаційного та оздоровчого призначення, пляжні території, моря, річки та озера, лікувальні грязі, ропа тощо. На рівні держави визначаються альтернативні варіанти використання природних ресурсів різноманітними секторами національної економіки з позицій соціальної економічної та екологічної ефективності природокористування. Специфіка природних рекреаційних ресурсів визначається їх соціальною значимістю, доходом, який одержують суб'єкти господарювання від ведення рекреаційно-туристичної діяльності, та екологічним станом. Дуже важливим питанням є прогнозування розвитку різних видів діяльності, які використовують рекреаційні ресурси у виробничих цілях. Природні рекреаційно-туристичні ресурси можуть знаходитись у державній, комунальній та приватній власності. При цьому тільки на рівні держави можуть бути визначені стратегічні прогнози напрямів розміщення та розвитку продуктивних сил країни. Тому основні функції щодо управління використанням природних рекреаційно-туристичних ресурсів належать державі. Тільки державні органи управління з позицій загальнонародної ефективності використання природних ресурсів можуть прогнозувати розвиток економіки з урахуванням унікальності, цінності природних рекреаційних ресурсів та обмежувати суб'єктів господарювання щодо їх впливу на них при будь-якій формі власності [7].

Держава проголосила туризм одним із пріоритетних напрямів розвитку економіки та культури й створює умови для туристичної діяльності. Реалізація державної політики в галузі туризму здійснюється шляхом [5]:

– визначення й реалізації основних напрямів державної політики в галузі туризму, пріоритетних напрямів її розвитку;

- визначення порядку класифікації та оцінювання туристичних ресурсів України, їхніх використання та охорони;
- спрямування бюджетних коштів на розроблення й реалізацію програм розвитку туризму;
- визначення основ безпеки туризму;
- нормативного регулювання відносин у галузі туризму (туристичного, готельного, екскурсійного та інших видів обслуговування громадян);
- ліцензування в галузі туризму, стандартизації туристичних послуг, визначення кваліфікаційних вимог до посад фахівців туристичного супроводу;
- встановлення системи статистичного обліку і звітності в галузі туризму та курортно-рекреаційного комплексу;
- організації та здійснення державного контролю за дотриманням законодавства в галузі туризму;
- визначення пріоритетних напрямів і координації наукових досліджень та підготовки кадрів у галузі туризму;
- участі в розробленні й реалізації міжнародних програм з розвитку туризму.

При визначенні напрямів трансформації державного регулювання рекреаційної діяльності в Україні, з огляду на світовий досвід та об'єктивні передумови, що склалися у вітчизняній рекреаційній галузі, найбільшою економічною ефективністю та соціальною привабливістю рекреаційна діяльність досягла б, на наш погляд, при застосовуванні моделі, яка поєднала принципи ринкової «самоорганізації» галузі з функціонуванням профільного підрозділу координації нормативно-правової та маркетингової діяльності. Адже, запровадження державно-приватного партнерства в питаннях координації діяльності галузі, вільне підприємництво, приватна власність, та інші ринкові механізми, що широко застосовуються провідними країнами світу вивели туристично-рекреаційну діяльність в них на позиції світового лідерства [8].

Незважаючи на позитивні зрушення в розвитку рекреаційно-туристичного комплексу областей Карпатського регіону, цей сектор економіки вимагає кардинального і ґрунтовного реформування з метою подолання цілого комплексу проблем, які знаходяться як у суто галузевій, так і дотичних до галузі площинах (економічній, фінансовій, технологічній, екологічній, організаційно-управлінській). Оскільки стратегічні орієнтири реформування господарства Закарпатської області відводять сферам санаторно-курортного лікування, оздоровлення, туризму та відпочинку роль пріоритетних в

господарському комплексі регіону, реформування санаторно-курортної галузі вже сьогодні вимагає реалізації наступних заходів (за напрямками), як, зокрема [9]:

- організований туризм (формування на базі основних туристичних центрів, курортів та регіонів відпочинку єдиної системи рекреаційно-туристичних зон області; створення нових туристичних продуктів (туристичної пропозиції) різнопланового тематичного характеру);
- санаторно-курортна сфера (розширення мережі сучасних лікувально-оздоровчих закладів; вивчення існуючих і потенційних можливостей промислового освоєння свердловин мінеральних вод; проведення комплексу природоохоронних заходів);
- короткотривалий відпочинок (аналіз потреб в рекреаційних територіях для кожного з промислових центрів області; облаштування місць масового відпочинку; впорядкування територій, виділених під малі форми приміської рекреації; створення спеціальних краєзнавчих маршрутів);
- готельне господарство (розбудова мережі готелів різного рівня комфортності; проведення робіт з реконструкції, переобладнання і оновлення існуючого готельного фонду області; впровадження міжнародних стандартів якості обслуговування в готельних закладах; проведення сертифікації та ліцензування готельних послуг);
- туристична транспортна інфраструктура (розробка генеральної схеми транспортно-забезпечення туристичних маршрутів і об'єктів в ув'язці з міжнародною транспортною мережею; ремонт та облаштування автошляхів; розбудова міжнародних транспортних коридорів та пунктів перетину державного кордону);
- система кадрового забезпечення рекреації і туризму (підготовка кваліфікованих кадрів для рекреаційно-туристичного комплексу; видання підручників та навчальних посібників з туризму, готельної справи, ресторанного бізнесу);
- маркетингова діяльність, рекламне та інформаційне забезпечення (проведення рекламних та PR-кампаній у вітчизняній і зарубіжній пресі, на радіо і телебаченні з метою формування іміджу регіону як одного з найсприятливіших для розвитку санаторно-курортного лікування, туризму та відпочинку; підготовка, друк і розповсюдження серії рекламно-інформаційних довідників та путівників; створення туристичних сайтів і порталів в мережі Інтернет; удосконалення регіональної статистики туризму).

Для прийняття ефективних управлінських рішень у галузі залучення в'їзного рекреаційного туризму потрібна комплексна оцінка впливу туризму на соціально-економічний розвиток регіонів. На даний момент дослідниками не запропоновано методик оцінки соціально-економічних ефектів формування регіональної дестинації та досі відсутня механізм (алгоритм) розрахунку показників впливу рекреаційно-туристичної сфери в розвитку регіонів. Подальший розвиток туризму і рекреації в Україні та світі неможливий без створення належних природно-ресурсних, економічних та соціальних умов: якісного навколишнього природного середовища, раціонального використання й охорони природних ресурсів, ефективного регулювання економічної діяльності у сфері туризму, забезпечення соціального захисту і зайнятості населення. Сталий розвиток туристичної сфери передбачає збалансованість між елементами екологічно орієнтованої, економічно ефективної та соціально відповідальної діяльності; дозволяє залучити увесь комплекс рекреаційних ресурсів та найбільш ефективно використовувати сукупний виробничий і соціально-культурний потенціал територій при збереженні екологічного і культурного різноманіття [10].

Виходячи із зазначеного вище, перспективним курсом розвитку рекреаційного-туризму для регіонів України, можна представити у такому вигляді [11]:

1. Збереження екологічної цілісності глобальних та локальних територіальних систем: розуміння можливості впливу антропогенної діяльності на інші території, які, втім, можуть зазнати негативних наслідків через системний характер процесів у біосфері.

2. Збереження екологічної цілісності сукупності ресурсів території: усвідомлення взаємозалежності та взаємовпливу стану природних ресурсів різних видів та їх залежності від антропогенної діяльності.

3. Споживання невідновних ресурсів не повинно випереджати розвиток технологій, що дадуть змогу суттєво зменшити їх споживання або замінити ці ресурси іншими, відновними, у т. ч. синтетичними.

4. Споживання відновних ресурсів повинно відбуватися з урахуванням їх здатності до відновлення: обсяг спожитого протягом певного періоду ресурсу не повинен бути більшим за обсяг його відновлення за той же період; у разі зменшення ресурсу його обсяг повинен бути таким, аби не унеможливити подальше його відновлення.

5. Обсяги відходів, накопичених унаслідок людської життєдіяльності, повинні надходити у біосферу в обсязі, що не перевищує її здат-

ність до адсорбування: прикладами порушення цього імперативу є сучасні екологічні проблеми людства, такі як зміни клімату, руйнування озонового шару, деградація землі, зменшення обсягів та погіршення якості питної води.

6. Здоров'я та цілісність екосистеми: спроможність природного середовища генерувати ресурси та послуги і їх віддавати, зберігаючи при цьому різноманіття та комплексність видів, власну стійкість, ефективність, продуктивність (наприклад, харчові ланцюги, енергетичні потоки тощо).

7. Масштаб людської діяльності не повинен перевищувати здатність біосфери нівелювати її негативні наслідки: «екологічний відбиток» від людської діяльності у біосфері не має залишатися назавжди, а розвиток людини як біологічного виду не повинен відбуватися за рахунок інших видів.

8. Слід усвідомлювати, що біосфері притаманні ентропія та незворотність процесів: якщо за нинішніх умов господарювання не відбуватимуться необхідні трансформації, ситуація у навколишньому природному середовищі невідворотно погіршуватиметься. Важливо дотримуватися правила: зроби найкраще, але використай для цього найменше ресурсів. Тобто ефективність — це найкращий «результат» за найменшу «ціну».

ВИСНОВКИ

Одним із основних аспектів розвитку розвитку сфери рекреаційного туризму в контексті євроінтеграції повинно стати перш за все формування конкурентоспроможного на міжнародному ринку за рахунок раціонального використання природного та культурно-історичного потенціалу та реконструкції наявної матеріально-технічної бази рекреаційно-туристичної інфраструктури, забезпечення на цій основі реалізації еколого-економічних та соціальних інтересів в галузі охорони навколишнього природного середовища в тому числі при збереженні екологічної збалансованості та раціональності використання природних ресурсів.

Адже використання та реалізація вище перелічених завдань регіональної політики розвитку збалансованості еколого-економічних аспектів рекреаційного туризму в контексті євроінтеграції, які комплексно будуть поєднані еколого-економічна доцільність та соціальна ефективність та має стати якісним регулюючим економічним механізмом і їх функціонування. Це забезпечить підвищення рівня збалансованості еколого-економічного регіону, сприятиме раціональному використанню рекреаційно-туристичних ресурсів.

ЛІТЕРАТУРА

1. Тибінь А., Шевченко А. Пріоритетні напрями розвитку туризму в Україні. *Наукові записки Тернопільського державного педагогічного університету ім. В. Гнатюка. Сер. Географія*. Тернопіль, 2010. № 2. С. 140–144.
2. Богославець О.Г. Напрями оптимізації управління рекреаційним комплексом України. *Економічний простір*. 2015. №. 98. С. 64–72.
3. Лендел М.А. Проблеми та перспективи розвитку рекреаційно-туристичної сфери України та її регіонів. 2013. URL: <https://dspace.uzhnu.edu.ua/jspui/bitstream/lib/14670/1/%d0%9f%d0%a0%d0%9e%d0%91%d0%9b%d0%95%d0%9c%d0%98%20%d0%a2%d0%90%20%d0%9f%d0%95%d0%a0%d0%a1%d0%9f%d0%95%d0%9a%d0%a2%d0%98%d0%92%d0%98%20%d0%a0%d0%9e%d0%97%d0%92%d0%98%d0%a2%d0%9a%d0%a3%20%d0%a0%d0%95%d0%9a%d0%a0%d0%95%d0%90%d0%a6%d0%86%d0%99%d0%9d%d0%9e-%d0%a2%d0%a3%d0%a0%d0%98%d0%a1%d0%a2%d0%98%d0%a7%d0%9d%d0%9e%d0%87%20%d0%a1%d0%a4%d0%95%d0%a0%d0%98%20%d0%a3%d0%9a%d0%a0%d0%90%d0%87%d0%9d%d0%98%20%d0%a2%d0%90%20%d0%87%d0%87%20%d0%a0%d0%95%d0%93%d0%86%d0%9e%d0%9d%d0%86%d0%92>. pdf (дата звернення: 08.02.2022).
4. Матвієнко А. Державна політика у сфері туризму: документальне забезпечення. *Наукові праці Національної бібліотеки України ім. В.І. Вернадського*. 2011. Вип. 31. С. 312–323.
5. Маковей Ю.П. Державне регулювання та шляхи удосконалення стратегії розвитку туристичної сфери. *Теорія та практика державного управління*. 2015. №. 2. С. 225–231.
6. Ільїна М.В. Правове регулювання екологічної безпеки туристично-рекреаційної діяльності в Україні. *Економіка природокористування і охорони довкілля*. 2013. С. 95–101. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/erod_2013_2013_17 (дата звернення: 08.02.2022).
7. Мартієнко А.І. Забезпечення прогнозного управління природними рекреаційно-туристичними ресурсами. *Економічні інновації*. 2017. №. 64. С. 209–213.
8. Богославець О.Г. Напрями оптимізації управління рекреаційним комплексом України. *Економічний простір*. 2015. №. 98. С. 64–72.
9. Лендел М.А. Проблеми та перспективи розвитку рекреаційно-туристичної сфери України та її регіонів. *Науковий вісник Ужгородського університету. Економіка*. 2013. Вип. 1 (38). С.196–199.
10. Ільїна М.В. Стан, динаміка та перспективи розвитку туристично-рекреаційного комплексу України в контексті глобальних економічних процесів. *Економіка природокористування і охорони довкілля*. 2012. №. 2012. С. 106–114.
11. Шпильова Ю.Б., Ільїна М.В. Значення екологічного імперативу для формування орієнтирів сталого розвитку суспільства. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Серія: Економіка і менеджмент*. 2017. №. 24 (1). С. 8–11.

**FUNDAMENTALS OF DEVELOPMENT
OF TOURIST AND RECREATIONAL POTENTIAL OF REGIONS**

Drebot O.

Doctor of Economics Sciences, Professor, Academician of NAAS
Institute of Agroecology and Environmental Management of NAAS (Kyiv, Ukraine)
e-mail: drebotoksana@gmail.com; ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-2681-1074>

Babikova K.

Candidate of Agricultural Sciences
Institute of Agroecology and Environmental Management of NAAS (Kyiv, Ukraine)
e-mail: babikova.kateryna@gmail.com;
ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-9726-0671>

Oliinyk H.

Postgraduate Student
Institute of Agroecology and Environmental Management of NAAS (Kyiv, Ukraine)
e-mail: oliinykhalina18@gmail.com;
ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-4582-0091>

The article considers the main aspects of the development of recreational tourism in the context of European integration. The study showed that the formation of competitive in the international market through the rational use of natural and cultural-historical potential and reconstruction of the existing material and technical base of recreational and tourist infrastructure, ensuring on this basis the implementation of environmental, economic and social interests in environmental protection. including the preservation of ecological balance and rational use of natural resources. It is proved that the use and implementation of the above tasks of regional policy to develop the balance of ecological and economic aspects of recreational tourism in the context of European integration, which will comprehensively combine environmental and economic feasibility and social efficiency and should become a quality regulatory mechanism and their functioning. This will increase the level of balance of the ecological and economic region, promote the rational use of recreational and tourist resources.

Keywords: recreational-tourist branch, sustainable recreational tourism, balanced development, recreational-tourist resources, strategies of sustainable development.

REFERENCES

1. Tybin, A., & Shevchenko, A. (2010). Priorityetni napriamy rozvytku turyzmu v Ukraini [Priority directions of tourism development in Ukraine]. *Naukovi zapysky Ternopilskoho derzhavnogo pedahohichnoho universytetu im. V. Hnatiuka. Ser. Heohrafiia*, 2, 140–144 [in Ukrainian].
2. Bohoslavets, O.H. (2015). Napriamy optymizatsii upravlinnia rekreatsiinym kompleksom Ukrainy [Directions for optimizing the management of the recreational complex of Ukraine]. *Ekonomichnyi prostir—Economic space*, 98, 64–72 [in Ukrainian].
3. Lendiel M.A. (2013). Problemy ta perspektyvy rozvytku rekreatsiino-turystychnoi sfery Ukrainy ta yii rehioniv [Problems and prospects of recreation and tourism development of Ukraine and its regions]. URL: <https://dspace.uzhnu.edu.ua/jspui/bitstream/lib/14670/1/%d0%9f%d0%a0%d0%9e%d0%91%d0%9b%d0%95%d0%9c%d0%98%20%d0%a2%d0%90%20%d0%9f%d0%95%d0%a0%d0%a1%d0%9f%d0%95%d0%9a%d0%a2%d0%98%d0%92%d0%98%20%d0%a0%d0%9e%d0%97%d0%92%d0%98%d0%a2%d0%9a%d0%a3%20%d0%a0%d0%95%d0%9a%d0%a0%d0%95%d0%90%d0%a6%d0%86%d0%99%d0%9d%d0%9e-%d0%a2%d0%a3%d0%a0%d0%98%d0%a1%d0%a2%d0%98%d0%a7%d0%9d%d0%9e%d0%87%20%d0%a1%d0%a4%d0%95%d0%a0%d0%98%20%d0%a3%d0%9a%d0%a0%d0%90%d0%87%d0%9d%d0%98%20%d0%a2%d0%90%20%d0%87%d0%87%20%d0%a0%d0%95%d0%93%d0%86%d0%9e%d0%9d%d0%86%d0%92> pdf [in Ukrainian].
4. Matviienko, A. (2011). Derzhavna polityka u sferi turyzmu: dokumentalne zabezpechennia [State policy in the field of tourism: documentary support]. *Naukovi pratsi Natsionalnoi biblioteki Ukrainy im. V.I. Vernadskoho — Scientific works of the National Library of Ukraine named after V.I. Vernadsky*, 31, 312–323 [in Ukrainian].
5. Makovei, Yu.P. (2015). Derzhavne rehuliuвання ta shliakhy udoskonalennia stratehii rozvytku turystychnoi sfery [State regulation and ways to improve the strategy of tourism development]. *Teoriia ta praktyka derzhavnogo upravlinnia — Theory and Practice of Public Administration*, 2, 225–231 [in Ukrainian].
6. Ilina, M.V. (2013). Pravove rehuliuвання ekologichnoi bezpeky turystychno-rekreatsiinoi diialnosti v Ukraini [Legal regulation of ecological safety of tourist and recreational activities in Ukraine]. *Ekonomika pryrodokorystuvannia i okhorony dovkillia — Economics of nature management and environmental protection*. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/epod_2013_2013_17.
7. Martiienko, A.I. (2017). Zabezpechennia prohnoznoho upravlinnia pryrodnyimi rekreatsiino-turystychnymi resursamy [Ensuring forecast management of natural recreational and tourist resources]. *Ekonomichni innovatsii — Economic innovations*, 64, 209–213 [in Ukrainian].
8. Bohoslavets, O.H. (2015). Napriamy optymizatsii upravlinnia rekreatsiinym kompleksom Ukrainy [Directions for optimizing the management of the recreational complex of Ukraine]. *Ekonomichnyi prostir — Economic space*, 98, 64–72 [in Ukrainian].
9. Lendiel M.A. (2013). Problemy ta perspektyvy rozvytku rekreatsiino-turystychnoi sfery Ukrainy ta yii rehioniv [Problems and prospects of recreation and tourism development of Ukraine and its regions]. *Naukovyi visnyk Uzhhorodskoho universytetu. Seriya Ekonomika*, 1 (38), 196–199 [in Ukrainian].
10. Ilina, M.V. (2012). Stan, dynamika ta perspektyvy rozvytku turystychno-rekreatsiinoho kompleksu Ukrainy v konteksti hlobalnykh ekonomichnykh protsesiv [Status, dynamics and prospects of development of the tourist and recreational complex of Ukraine in the context of global economic processes]. *Ekonomika pryrodokorystuvannia i okhorony dovkillia — Economics of nature management and environmental protection*, 2012, 106–114 [in Ukrainian].
11. Shpylova, Yu.B., & Ilina, M. V. (2017). Znachennia ekologichnoho imperatyvu dlia formuvannia oriientyriv staloho rozvytku suspilstva [The value of the environmental imperative for the formation of guidelines for sustainable development of society]. *Naukovyi visnyk Mizhnarodnoho humanitarnoho universytetu. Ekonomika i menedzhment — Scientific Bulletin of the International Humanities University. Economy and Management*, 24 (1), 8–11 [in Ukrainian].

ВІДОМОСТІ ПРО АВТОРІВ

Дребот Оксана Іванівна, доктор економічних наук, професор, академік НААН, заслужений діяч науки і техніки України, директор Інституту агроєкології і природокористування НААН (вул. Метрологічна, 12, м. Київ, 03143, Україна; e-mail: drebotoksana@gmail.com; ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-2681-1074>)

Бабікова Катерина Олександрівна, кандидат сільськогосподарських наук, Інститут агроєкології і природокористування НААН (вул. Метрологічна, 12, м. Київ, Україна, 03143; e-mail: babikova.kateryna@gmail.com; ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-9726-0671>)

Олійник Галина Богданівна, аспірант, Інститут агроєкології і природокористування НААН (вул. Метрологічна, 12, м. Київ, Україна, 03143; e-mail: oliinykgalina18@gmail.com; ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-4582-0091>)